

СТАНОВИЩЕ

**от д-р Анелия Михайлова Стоянова – доцент по зоология в
Биологически факултет на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”**

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ по област на висше образование „Природни науки, математика и информатика“
професионално направление „Биологически науки“
научната специалност „Генетика – Обща и популационна генетика“

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № Р33-2612 от 14.06.2018 г. на Ректора на Пловдивския университет „П. Хилендарски” съм определена за член на Научното жури по процедура за заемане на академичната длъжност „професор“ на ПУ „Паисий Хилендарски“ по област на висше образование „Природни науки, математика и информатика“, професионално направление „Биологически науки“, научната специалност „Генетика – Обща и популационна генетика“.

Като единствен кандидат в конкурса, обявен в ДВ бр.33 от 17.04. 2018 г. участва доцент д-р Теодора Атанасова Стайкова от катедра Биология на развитието към Биологическия факултет на ПУ.

Представените ми за рецензиране материали са в пълно съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва всички изисквани документи.

За участие в конкурса доц. Стайкова е представила списък с общо 81 научни труда и 5 учебника и учебни помагала, включващ и материалите свързани с придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ и академичната длъжност „Доцент“. В самостоятелен списък са отделени научните трудове предоставени за рецензиране по настоящия конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“, а именно: 33 научни труда и 2 учебника. От тях, 27 публикации са в реферирани списания, като 11 статии са публикувани в списания с импакт фактор (общ IF 6.512) и 2 статии са приравнени към такива с IF (съгласно специфичните изисквания на Биологически факултет, ПУ). Списъкът включва и 6 доклада от международни научни форуми, публикувани в пълен текст. Доцент

Стайкова е водещ автор в 17 научни публикации в реферирани издания и е съавтор на 2 учебника, издадени от Университетско издателство „Паисий Хилендарски”.

Списъкът на цитираните трудове на доц. Стайкова представя 164 установени позовавания, от които 127 са в реферирани международни издания, а 48 цитата са в списания с IF/SJR.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Кратки биографични данни на кандидата: Доц. Теодора Стайкова придобива магистърска степен по Биология в Биологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски” през 1991 г. През 2003 г. успешно защитава докторска дисертация по Генетика. В периода 1992-2007 година заема длъжностите хонорован асистент, асистент, ст. асистент и гл. асистент по генетика към катедра „Биология на развитието” на БФ. През 2008 г. се хабилитира като доцент по Генетика. Специализирала е в университети в Гърция и Турция и членува в две научни организации. Доц. Стайкова е заместник-директор на Филиала на ПУ „П. Хилендарски“ в град Смолян в периода 2012-2016 г.

Учебно-педагогическа дейност: Преподавателската дейност на доц. Стайкова е с продължителност 25 години, 10 от които като доцент, в областта на общата и популационна генетика. Тя извежда лекции и упражнения в пет бакалавърски специалности на БФ, а така също и във филиалите на ПУ в гр. Смолян и гр. Кърджали. Разработила е 9 нови лекционни курса за ОКС бакалавър, ОКС магистър и ОНС доктор. Извежда лекционни курсове в три магистърски програми, предлагани в БФ на ПУ. Доц. Стайкова е ръководител на двама успешно защитили дисертации докторанти и 12 дипломанти. Активно е участвала в разработването на нови учебни планове в Биологическия факултет в различните образователни степени.

Оценка на научните приноси: научните трудове, с които доц. Стайкова участва в процедурата, са изцяло в областта на научната специалност, по която е обявен конкурса. Според изискванията са направени анотации на материалите и самооценка, които ясно очертават научноизследователските интереси и приноси на кандидата. Проучванията са в различни области на генетиката, а основните обекти на изследването са копирената пеперуда, мравки, медоносни пчели, ципокрили паразитоиди и др.

Научните интереси и разработки на доц. Стайкова включват: анализиране на популационно-генетични параметри при различни видове насекоми; определяне на подходящи генетични маркери за анализиране на вътрепопулационната и

междупопулациона изменчивост при стопански значими видове с цел използването им в селекционна и развъдна дейност и изследване на филогенетичните връзки в насекомни популации; изучаване на специфичността в изявата и генетичния контрол на протеини и изоензими при *Bombyx mori* и *Apis mellifera*; проучване на цитотоксичния и генотоксичен ефект на замърсени с тежки метали и цианиди питейни и природни води и проучване на възможности за осъществяване на експресен екологичен мониторинг с използване на растителни тест-обекти.

При разглеждане на материалите по конкурса ясно се открояват приносите на кандидата с оригинален научен и научно-приложен, и потвърдителен характер.

Оригинални научни приноси с изследван обект черничева копринена пеперуда: детайлна популационно-генетична характеристика на различни породи и анализиране на подходящи изоензимни маркери за разграничаването им; проучени са филогенетични връзки между различни породи чрез изоензимен анализ; изследван е спектъра на неспецифичните естерази в черво на ларви и е установена стадийноспецифична експресия и породноспецифичен полиморфизъм; публикувани са паспортните данни на български породи; приложен е метода на индуциран мутагенез за проучване на някои биологични, технологични и биохимико-генетични признаци при различни линии, с цел използването му в селекцията.

Оригинални научни приноси с други изследвани обекти: направена е детайлна популационно-генетична характеристика на някои популации български медоносни пчели и са установени филогенетични връзки между тях; изучени са особености в изявата на разтворимите протеини от мастното тяло в хода на онтогенезата при медоносните пчели; проучен генетичния полиморфизъм и е характеризирана степента на генетична хетерогенност в популации на мравки на базата на изоензимен анализ и изследване на общи протеини; проучени са вътревидовите и междувидовите филогенетични зависимости при два вида мравки; изследвана е генетичната изменчивост в популациите на видове паразитоидни оси на базата на изоензимен и алозимен анализ и са характеризирани установените филогенетични зависимости; проучена е общата токсичност, цитотоксичност и генотоксичност на цианопроکاریоти чрез *Allium sera* тест метода.

Приноси с научно-приложен характер: направена е популационно-генетична характеристика на породи *Bombyx mori*, която може да бъде използвана при селекционни дейности и осъществяване на междупородна хибридизация; направена е генетична характеристика на популации медоносни пчели в България и Европа,

която дава значима база за генетичен мониторинг и реализирането на национална селекционна програма; установени са генетични маркери за разграничаване на паразитоидни видове ципокрили насекоми.

Съществен практически принос на доц. Стайкова е създаването на специализиран център на територията на БФ за научна, учебна и диагностична дейност за нуждите на апидологията и серикологията в България.

Приноси с потвърдителен характер: потвърден е цитотоксичният и генотоксичен ефект на тежки метали и цианиди, съдържащи се в питейни и природни води и възможностите за осъществяване на експресен екологичен мониторинг чрез растителни тест-обекти; потвърдено е ниското ниво на хетерозиготност в популациите на ципокрили насекоми.

Приноси за издигане на престижа на факултета и университета: доц. Стайкова има съществен принос за издигане на престижа на Биологическия факултет и Пловдивския университет, чрез участие в различни комисии: член е на комисията по институционална и професионална акредитация на ПУ в Биологическия факултет от 2011 година до момента, член на Комисията по качеството на Биологическия факултет (2008 – 2011 г.), Председател на същата комисия от 2012 до момента. В периода 2012–2016 г. е член на Управителния съвет на ФНИ към ПУ.

Доцент Стайкова има активна проектна дейност - 18 участия в научноизследователски проекти (5 национални и 13 университетски), от които тя е била ръководител на 7 (2 към МОН). Кандидатът е представил доклади и постери в 16 научни форума, повечето с международно участие, което показва много добра активност в популяризирането на научните резултати.

Броят на установените позовавания на научните трудове на доц. Стайкова – 164, надхвърля четирикратно минималните изисквания според специфичните критерии на БФ, което недвусмислено очертава нейния научноизследователски принос и разпознаваемост в международните научни среди.

3. Лични впечатления

Познавам доц. Теодора Стайкова още от времето, когато бяхме студенти в специалност Биология и съвместната ни работа продължи по-късно като колеги в Биологическия факултет. Бих искала да споделя мнението си за професионализма на доц. Стайкова, проявяващ се в учебната и преподавателската ѝ дейност, научноизследователската работа и административни ангажименти. Тя е човек, на който може да се разчита, изключително отговорна, етична, трудолюбива, с изявена

способност да работи в екип. Доц. Стайкова е много търпелива и спокойна, с добро колегиално отношение и подход към студентите в БФ.

4. Критични забележки и препоръки

Нямам критични бележки и препоръки по отношение представените материали за участие в конкурса и по изпълнението на специфичните критерии на Биологическия факултет.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от доц. д-р Теодора Стайкова отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника на ПУ „Паисий Хилендарски“, както и на специфичните критерии на Биологически факултет.

Базирайки се на всичко представено до тук, касаещо преподавателската дейност на кандидата, научните трудове, оригинални научни и приложни приноси, международната разпознаваемост, очертаваща се от високия брой цитирания, убедено считам, че кандидатурата на доц. Теодора Стайкова отговаря напълно на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“. Предоставените документи, свързани с нейната публикационна и проектна дейност, административна ангажираност, професионална компетентност и приноси, ми дават пълно основание убедено да подкрепя и препоръчам на членовете на уважаемото Научно жури да дадат положителна оценка и да предложат на Факултетния съвет на БФ да избере доц. д-р Теодора Атанасова Стайкова на академичната длъжност „професор“ по Област на висше образование: 4. Природни науки, математика и информатика, Професионално направление: 4.3. Биологически науки, Научна специалност: Генетика - Обща и популационна генетика.

30.08.2018 г.

Изготвил становището:

Пловдив

(доц. д-р Анелия Стоянова)